

פרשת נצבים וילך

תשפ"ו

גיליון 327

א לעבטיגער שבת

הארט השבת

אמרים פנינים וסיפורים על פרשת השבוע

מאת הרב יהודה צבי שפירא

ערבים זה לזה

פניני פרשה

"אתם נצבים היום" (ה ו)

אפי"ל 'אתם' אותיות 'אמת', וביספר המדות (אמת) (א): 'מי שרוצה לדבק עצמו בהש"ת... ישמור את עצמו מלומר שקר אפילו בטעות'. וזהו: 'אתם' – במידת האמת, או אז: 'נצבים לפני ה' אלוהים' – דביקות והתחברות בבוא ב"ה.

"אתם נצבים היום" (ה ו)

דברי המדרש (מדה"ג): על 'נצבים היום' דאע"פ שנופלים יש להן עמידה, כי 'שבע יפול צדיק וקם'. ואפ"ל בדרך רמז, ע"פ המובא בליקוטי מוהר"ן (תורה רפ"ב) בקוטב דברי מדרש אלו, עה"פ: 'אזמרה ולא ליפול'. תורה זו נקראת: 'אזמרה' (ע"ש פסוק זה) ורבינו הק' ציווה ללכת עם תורה זו. וזהו: 'נצבים היום' בגמטריא: 'אזמרה'.

"אתם נצבים היום כלכם" (ה ו)

ב'ליקוטי הלכות' (פקדון לו) דהכתוב מונה כאן: עשרה מדריגות בכלל ישראל, ראשיכם שבטיכם זקניכם וכו'. שכלל נפשות בית ישראל גדולים קטנים ובינונים המתקבצים יחדיו אצל הצדיק, בחינת משה, על ימי ראש השנה.

ואפ"ל בדבריו: דהר"ת של ב' פסוקים אלו, מ: 'אתם נצבים היום' - 'ש'אב מ'ימיו' בגמטריא: 'בראשיתו דשנה' (עם האותיות), רמז: 'לנצבים היום כלכם' - התכללות בית ישראל ב'ראשית השנה'.

"אתם נצבים היום כלכם היום לפני ה' אלוהים", נצבים' - ר"ת וס"ת: 'מ"ן' - מים נוקבין דהו 'איתערוותא דלתתא', וכידוע דהו עיקר עבודותינו בתורה ובמצוות (וינועין בארכה בעץ חיים שער מ"ן ומ"ד): וזהו 'אתם נצבים היום' - העלאת מ"ן, לפני ה' אלוהים, להעלותה לקביה כביכול.

"לעברך בברית ה' אלוהיך... אשר ה' אלקיך כרת עמך היום" (כט יא)

בגמטריא: 'תרי"ג' ועוד ז' - כנגד ז' מצוות דרבנן. וזהו הרמז בפסוק זה 'לעברך בברית ה' אלוהיך'. כלל המצוות הכלולים בברית זו.

"לעברך בברית ה' אלוהיך" (כט יא)

בתיבת 'לעברך' אפשר להקישו: 'לאברהם העברי', דעמו הייתה הברית הראשונה. ובמדרש (מד"ר בראשית מב) עה"פ (בראשית יד, יט): 'ויגד לאברהם העברי, כל העולם כלו מעבר אחד והוא מעבר אחד'. ו'בליקוטי מוהר"ן' (השמטה) עה"פ (יחזקאל לג): 'אחד היה אברהם: שאברהם היה עבד השם רק ע"י שהיה אחד', דלא הסתכל על המניעות שסביבו. ולכך כאן, שמשה רבינו הכניס בברית ביום מותו (כמוזא ברש"י), ישנו החיזוק של 'אחד היה אברהם' הרמז בתיבת: 'לעברך', דכל העולם מעבר אחד, והוא מעבר אחד. ואפשר להוסיף: ד'לעברך' בגמטריא: 'אברהם אבינו' (עם חמשת האותיות של אברהם). רמז בכאן על עבודתו של אברהם אבינו - לכל אחד.

"למען הקים אתך לו לעם" (כט יב)

עם' בגמטריא 'מאה ועשר' כמנין שנותיו של יוסף. דהא בזכות עצמותו נגאלו ממצרים. וכן עיקר

משל לבן מלך שסור

וכה המשיל רבינו את משלו: משל, למלך שכעס על בנו והרחיק אותו ממנו. אח"כ הלך הבן ופייס את אביו וחזר וקרבו. אחר איזה זמן חזר וחטא הבן לפני אביו, וחזר המלך וגרשו מפניו, וחזר הבן ופייסו עוד הפעם, וכן היה כמה פעמים שהבן מלך כחטא לפני המלך גרשו מפניו, וכשפייסו חזר המלך וקרבו.

פעם אחת חזר וחטא הבן מלך לפני אביו, וכעס המלך עליו מאוד. ונתיישב המלך מה יהיה התכלית שאני אגרשו, ואחר כך כשילך הכעס ממני אזי יבוא ויפייס אותי עוד, איני רוצה בכך, רק אני רוצה לגרשו בתחבולה כזו שלא יוכל עוד לבוא לפני פייס אותי. מה עשה המלך, העמיד שר אחד מהשרים שלו בינו ובין הבן מלך, וציווה להשר כשיבוא הבן מלך לילך אצלי לרצות ולפייס אותי, אזי לא תניח אותו לילך אצלי. וכן היה, שבא הבן מלך כמה פעמים, ורצה לילך לפייס את אביו, ולא הניחו השר כי כן ציווה עליו המלך. וכן היה כמה פעמים.

אחר כך ראה השר גדול הכיסופים שיש להבן מלך אל אביו, ושיש לו ייסורים גדולים מאד בלי שיעור מזה שאינו יכול לבוא לפני אביו, אפילו לפייסו. ונתיישב השר מאחר שהוא מתנגע כל כך אל אביו מסתמא יש להמלך גם כן ייסורים גדולים שאין הבן יכול לבוא לפניו. כי כפי גודל כוח החשק של החושק, כן הוא מעורר חשק גדול בתחשק. והיה לו רחמנות גדול עליהם וגם היו לו ייסורים גדולים מזה, כי אמר בדעתו כי הלא אני הוא הגורם לזה, כי אני הוא המסך המבדיל ביניהם ואני גורם ייסורים להמלך ולהבן מלך.

ונתיישב השר בדעתו, מסתמא בוודאי יש איזה תחבולה שיוכל להתיישב הבן מלך עם המלך, כי בוודאי לא יעשה המלך דבר כזה שהיה לבנו ייסורים תמיד שלא יוכל לבוא לפניו תמיד, וגם להמלך בעצמו יש גם כן ייסורים. על כן נתיישב זה השר בוודאי זה הדבר אינו תלוי אלא בך, שאני בעצמי אלך אצל המלך לבקש בעד הבן מלך שימחל לו עוד ויקרב אותו לפניו. וכך עשה השר, והלך להמלך וסיפר להמלך גודל תשוקתו שיש להבן מלך, ובקש מהמלך שימחל לו. ותכף נתרצה המלך ולקח הבן מלך והחזירו למקומו הראשון.

והנמשל מובן ממילא, כשיש לו לחברו חס ושולם איזה ייסורים הן בגשמיות הן ברוחניות, צריך כל אחד לומר שזאת בוודאי על ידי, על ידי עוונותי, ואני הוא המסך המבדיל בין המלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא ובין העולם. כי הקדוש ברוך הוא רוצה תמיד להשפיע כל טוב לבניו, אך אני היינו עוונותי, הם המסך המבדיל לזה. והעיקר העצה לזה שאני בעצמי אבקש להמלך בעד חברי...

שירת הפרשה

מפרשתנו אנו למדים מגדל כוח הערבות לחיוש גם על חברו מדת האחריות.

להאיר לזולת בדברים ערבים ומתנשבים גם לאלו שלמשה וגם לאלו שהעפילו לגבויים.

לקרב את בנינו ותלמידנו בנעימות לשתתף בקבוץ הקדוש ולעוררם בגדל הזכות.

להתפלל על חברינו לפני מלך המלכים ובד בבד לעורר עליהם סגוריה בדבורים נעלים.

בפרשה אנו קוראים את הפסוק "אתם נצבים היום כולכם לפני ה' אלוהיכם ראשיכם זקניכם ושוטריכם כל איש ישראל".

"האור החיים" הקדוש מקשה, הלא כבר נכנסו בברית של שמירת התורה, כמו שנזכר בפרשת כי תבא בברכות ובקללות, ובסמוך נאמר מפורשות "אלה דברי הברית אשר ציוה ה' את משה". ולשם מה בריית נוספת? ועוד מה פשר הפירוש: "ראשיכם שבטיכם זקניכם ושוטריכם", הלא כל אלו נכללים במילה "כולכם".

אולם מתרץ האור החיים, שכונת משה בברית זה הוא להכניס את בניי בערבות אחד על חברו, לכל יעברו פי ה' והיו נתפסים זה בעד זה, ואין זה הערבות של "כי תבא" ששם מכוונת האחריות של כל יחיד לתורתו הוא, ואילו הברית כאן של פרשת נצבים מטילה על היחיד אחריות לתורתם של אחרים כפי היכולת שביד כל אחד ואחד.

אמנם ערבות הדדית אינה שווה אצל כל אחד, יש כאלו שבכוחם להשפיע רק על אנשים בודדים, אלו המקורבים אלו וסרים למשמעתם, ולפיכך החובה המוטלת עליהם היא קטנה. אך יש כאלו שבכוחם להשפיע על ציבור גדול עליהם מוטלת החובה לדאוג לרוחניותם. וכמו שאמרנו חז"ל (שבת נד): כל מי שאפשר למחות לאנשי ביתו ולא מיחה נתפס על אנשי ביתו, באנשי עירו נתפס על אנשי עירו, בכל העולם נתפס על כל העולם. ובהמשך דבריו שם מבאר את פירוש הפסוק על דרך זה.

איך נצא ידי חובת הערבות??

מוהר"ת בליק"ה (אישות ה') מאריך בעומק זכות קיבוץ נפשות בית ישראל, וחובת הערבות שיש לכל אחד מישראל ומקשה דבריו (שם אות י"ב י"ג) על עניני הערבות, וכדבריו: עוצם הפחד והרעדה שנופל עלינו כשרואין דברי חז"ל הקדושים שהפליגו מאד בעניני הערבות של ישראל, שכל אחד ערב בעד חברו, ומוזה תסמר שערות ראשינו מי יעמוד בזה, כי הלוואי שהיינו מפקיעים את עצמינו לקיים את כל דברי התורה הזאת, ואיך נוכל עוד לצאת ידי חובת הערבות בפרט בדורות הללו אשר יראי חטא נמאסים ואין תוכחה, והאמת נשלך ארצה... ואף על פי כן דבר אלקינו יקום לעולם והתורה נצחית, ובוודאי אינה בטילה בשום זמן גם בדורות הללו, ועל כן בוודאי החוב על כל אדם גם עתה לצאת גם ידי הערבות כאשר קבלנו עלינו בסיני.

ומסיים שם בדבריו ע"פ דברי הפסוק שכתוב בהמשך פרשתנו: "הנסתרות לה" אלקינו והנגלות לנו ולבנינו עד עולם", שפירשו רש"י ז"ל שזה סובב והולך על עניני הערבות. "היינו שהכתוב מיישב דעתנו ואומר לנו שלא נפחד מזה, כי אינו בא ח"ו בטרונא עמנו להעמיס עלינו עול שלא נוכל לקיימו, כי אין אנו צריכים לעשות רק מה שבידינו לראות לחנך בנינו ותלמידינו בדרך הקדוש, ושיתוספו אל הקיבוץ הקדוש, ועל ידי זה ממילא נצא ידי הערבות על ידי ריבוי הבתים שיתוספו. וזהו: הנסתרות לה" אלקינו, כי רק הוא יתברך לבד יודע נסתרות ובוודאי לא יעניש אותנו על הנסתרות ממנו, וכמו שפירש רש"י לפי ענינו ושטתו, רק והנגלות לנו ולבנינו דייקא שאנו צריכין העיקר להשתדל לקרב בנינו ותלמידינו שנקראים גם כן בנים, לקרב מה שנוכל לעבודתו יתברך, ולצרפם ולהוסיפם אל הקיבוץ הקדוש, ועל ידי זה יתרבו הבתים מאד עד שיתקרב ממילא כולם לפנינו.

וזהו "עד עולם לעשות את כל דברי התורה הזאת", היינו שעל ידי זה לבד שנקרב את בנינו ותלמידינו המועטים אל הקיבוץ כנ"ל, על ידי זה הוודאי יתקיים עד עולם קיום התורה והתפלה לעשות את כל דברי התורה הזאת, כי על ידי זה סוף כל סוף יתקרבו כולם להשם יתברך באמת".

המשפך הפנימי פרישה

סיפורים מאירים

סיפורי פרישה במשנת רביה"ק מוהר"ן מברסלב ותלמידיו זי"ע

"הנך שוכב עם אבותיך" (דברים לא טז)

פטירתו וביאתו של התלמיד מעולם האמת אצל רבינו

היה זה עוד בחיי רבינו - לקראת ראש השנה שנת תקס"ו, נהרו החסידים והתקבצו מכל מקומות פזוריהם לעיר ברסלב, כדי לשהות במחיצה של הרבי בימי הדין.

ערב ראש השנה אתא ובא, בזה אחר זה נכנסים החסידים אל הקודש פנימה, ובהתאם להוראתו של רבינו התוודו לפניו, והוא נתן להם דרך של תשובה לפי שורש נשמותיהם. כך הייתה ההנהגה.

רבינו עמד כשפניו אל הקיר, וכשהגיע תורו של כל חסיד, החל לספר על עוונותיו, ואחרי שהזכיר שניים-שלושה פרטים, הרים רבינו את ידו לאות סיום, ואותו חסיד, שנזכר בכל מה שעבר עליו מעודו, התעורר לבכיה עצומה והתמלא ההרור תשובה עזים, ואחר כך יצא מן החדר, כך נכנסו מאות אנשים, כשכל אחד שוהה רגעים ספורים בחדרו.

בטרם יצא כל חסיד מעם רבינו, הניח על שולחנו של רבינו 'קוויטל' (פתק לברכה) שבו רשום שמו. מנהגו של רבינו היה, שכאשר חזה כי הכותב עתיד להסתלק מן העולם בשנה הקרובה, היה משליך את פיתקתו אל מתחת לשולחנו.

והנה נכנס אל חדרו של רבינו תלמידו הגדול רבי נתן, ענינו נחו על ריצפת החדר, ותדהמה אחזה בו; על אחת הפתקאות המונחות על הארץ ראה לחרדתו, את שמו של אחד החסידים המוכרים לו היטב.

שמו היה רבי יהושע מיזערין.

עובד ה' נלהב היה רבי יהושע, פעם, כשנסע רבינו בדרך, עבר בעיירו ז'ערין ושמע אותו מתפלל תפילת מנחה בהתלהבות ובדביקות, לאחר מכן אמר רבינו לכל מי שבא אליו: "אה! איזו תפילת מנחה התפלל יהושע שלי!" ולרבי נתן אמר: "הייתי אצל יהושעילה שלי ושמעתי מתפלל יתחית מנחה" (א שטיק מנחה).

מעניין לציין מה שרבי אברהם ב"ר נחמן כותב עליו ועל רבי אהרון רבה של ברסלב, בספר כוכבי אור: "תבערת הלב בעבודת ה' של רבי אהרן ורבי יהושע מז'שערין - אין לשער".

על כל פנים, רבי נתן הצטער מאוד שרבי יהושע יאלץ להיפרד מן החבורה במהרה, מכיוון שלא היה כה מבוגר בשנים, אך הוא נאלץ לשים מחסום לפניו ולא לספר זאת לאיש.

במוצאי ראש-השנה, כשנכנסו החסידים אל רבינו ליטול ממנו ברכת פרידה, הבחין רבי נתן כי רבי יהושע שוהה בפנים זמן ממושך יותר מהרגיל, ולאחר מכן יצא כשפניו שטופות דמעות.

רבי יהושע שב לעיירת מגוריו והתמסר כולו לעבודת ה', כשהוא מכין את עצמו לקראת המעבר לעולם האמת, כפי שהדריך אותו רבינו.

כשחלו ימי הפסח, קרא רבינו לרבי נתן, ומסר בידו פתק שיוליכו לרבי יהושע. בפתק היה רשום שם קדוש בן שש אותיות, וכך היה סידור: למעלה שלש אותיות, באמצע שתי אותיות ולמטה אות אחת. רבינו הורה לו לומר לרבי יהושע שיכניס היטב בזיכרונו את תוכנו של הפתק, ושהדבר יהיה לו לטובה גדולה. עוד אמר לו למסור לרבי יהושע שיחשוב עליו, על רבינו בכל יום עד לרגע פטירתו.

יצא רבי נתן בשליחות רבינו, וכשהגיע אל בית רבי יהושע, מצאו כבר מוטל על ערש דווי, הוא ישב עמו יחד, שינן לו את השם הקדוש הכתוב בפתק ומסר לו את דברי רבינו. רבי נתן נשאר ללינת לילה בז'ערין, למחרת בבוקר פשטה השמועה בעיר, כי רבי יהושע הסתלק לעולמו.

כשחזר רבי נתן משליחותו, שיבחו רבינו על שזכה לקיים מצוה נשגבה כזו, ואמר לו: "ידעתי שכך יהיה, אבל מהר כל כך!! עוד לפני הקבורה היה רבי יהושע אצלי!"

רבי נתן שהבין כי שם זה מסוגל להביא את הנפטר אל רבינו לתיקון נשמתו, שינן אותו על מנת לזכורו ביום פקודה. אולם, כשדיבר על כך עם רבינו, אמר לו: "אתה אינך זקוק לזה" וראה זה פלא: למרות זיכרונו החד של רבי נתן, ואף כי שינן את השם הקדוש, הוא נשכח מזיכרונו לחלוטין.

מן הסדר החדש: ישיבת התנאים | היום שמכתירים את המלך

יְלָדִים יָקָרִים! נמצאים אנו קרובים וסמוכים לימי ראש השנה הנוראים, יום הדין של כל בְּאֵי עוֹלָם העוֹבְרִים לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרָךְ, להִשְׁפֹּט על כָּל מַעֲשֵׂיהֶם.

יוֹם זֶה נִקְרָא גַם: "יוֹם גְּנוּסֵי אֲדָמְלָכָא" - יום הַקְּתָרַת הַהֶלֶלֶת הַמֶּלֶךְ, אֲנוּ מְמַלִּיכִים מִחֲדָשׁ אֶת הַבּוֹרָא יִתְבָּרָךְ עֲלֵינוּ, וְלִקְדָּה אֲנוּ רֹאשֵׁי שְׁבִתֵּיפְלוֹת 'רֹאשׁ הַשָּׁנָה' - אֲנוּ מְזַכְרִים כָּל כֶּד הַרְבֵּה פְעָמִים עֲנָן שֶׁל 'מֶלֶךְ' וּמַלְכוּתוֹ.

וְכָד נִשָּׂא רַבֵּנוּ אֶת מִשְׁלוֹ: מִפְּנֵי הַמֶּלֶךְ כָּלֵם תְּמִיד יִרְאִים וְחֲרִידִים - מִפְּחַד גְּאוֹנוֹ וְתִפְאָרְתּוֹ, אֶךְ בְּיוֹם הַקְּדָת הַמֶּלֶךְ, בְּיוֹם הַקְּתָרְתּוֹ כָּל שָׁנָה, מִתְגַּלֶּה הִרְאָה וְהַפְחַד הַרְבֵּה יוֹתֵר.

אֲמַת נִכּוֹן שְׂאֵנִישֵׁי הַמֶּלֶךְ - תְּמִיד יִרְאִים מִפְּנֵי, אֶךְ נִפְשָׁם מִתְפַּעֶלֶת יוֹתֵר וְיוֹתֵר, כְּשֶׁהֵם רֹאשִׁים זֹאת בְּעֵינֵיהֶם.

דָּבָר הִרְאָה בְּעֵינֵיהֶם וּבְחוּשֵׁי, מִתְגַּלֶּהֵם הַרְבֵּה יוֹתֵר - מֵאֲשֶׁר רַק עֵצֶם הִזְדִּיעָה.

וְלִקְדָּה, כְּשֶׁכָּלֵם רֹאשִׁים בְּעֵינֵיהֶם, אֶת גְּדֻלַּת הַמֶּלֶךְ, כְּשֶׁהוּא לְבוּשׁ בְּבִגְדֵי הַתְּפָאָרוֹת, וּמִנְהִיג אֶת חֵילוֹתָיו, וְכָל הַקְּבוֹד שֶׁמִּסְבִּיבוֹ, נוֹפֶלֶת יִרְאָה גְּדוֹלָה עַל כָּלֵם, מֵהוֹד רֹמְמוֹת מַלְכוּתוֹ.

כֶּעֶת יִרְאֵשׁ הַשָּׁנָה הַמֶּלֶךְ - 'מִקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא' מִתְגַּלֶּה בְּמַלְכוּתוֹ עַל פְּנֵי כָל הָעוֹלָם, הוּא מִתְגַּלֶּה לָנוּ בְּרַב תְּדוּר וְעֵז, לְכָד אֲנוּ גַם יִרְאִים יוֹתֵר בְּגִמִּים אֵלוֹ - אֵימַת הַמֶּלֶךְ עֲלֵינוּ, וּמִי לֹא יִפְחַד כְּשֶׁרֹאֶה אֶת הַמֶּלֶךְ בְּמִלּוֹא הַדָּר תְּפָאָרְתּוֹ.

אֶךְ כְּשֶׁהַמֶּלֶךְ מִתְגַּלֶּה - הוּא גַם נוֹתֵן מִתְּנוּת לְבָנֵי עַמּוֹ, זֶה יוֹם גְּדוֹל עֲבוּר נִתְיָנֵי הַמֶּלֶךְ, יוֹם שְׂכֻלִים לְהַרְיוֹחַ הַרְבֵּה מְאֹד - מִהַמֶּלֶךְ, בְּכַבּוּדוֹ וּבְעֲצָמוֹ, שְׂוִירָד לְבָנֵי עַמּוֹ הָאֱהוּב. זֹהִי סִגְלָתָהּ שֶׁל יוֹם מִיחָד זֶה, בּוֹ אֲנוּ מַכְתִּירִים אֶת הַמֶּלֶךְ בִּירְאָה וְגַם בְּשִׂמְחָה, נִכְּוֵן זֹאת הַתְּפַלְלָנוּת, בְּשִׂמְעִית קוֹל הַשּׁוֹפָר, וּבְכָל עֲבֹדָתָנוּ וּמִקְנֵינוּ בְּיוֹם קָדוֹשׁ זֶה, נִקְבֵּל עַל מַלְכוּתוֹ וְנִרְיָם מְאֹד.

ה'ברית', הכתוב בפסוקים אלו, הוא ב'קדושה' - ענינו של יוסף כמובא.

"כי את אשר ישנו פה עמנו עומד היום לפני ה' אלוהינו" (כט יד) בוכות מה - 'את ישנו פה עמנו', בזכות ה'תפילה' דהו: 'עומד עמנו היום', ע"פ דבריהם: (ברכות ו:): 'אין עמידה אלא תפלה'.

"פן יש בכם שרש פרה ראש וענה" (כט יז) בדברי ה'תרגום': 'גבר מהרהר חטאין או זדון' - ענינו פגם במחשבה. וזהו 'שרש פרה ראש' דפגם ה'מחשבה' הוא בשורש - בראשית חלל הבריאה, וכמובא (ליקו"מ מט). ופגמו הוא: 'בראש - בחכמה' וכמובא ע"כ בארחה (עין ליקו"מ לה סא). ובלקוטי ש"ס להאריז"ל (ברכות ד"ה ע"ב): 'מחשבה הוא חכמה הנקרא יש מאין, שהוא הכתר'.

"הנסתרות לה אלקינו והנגלות לנו ולבנינו" (כט כח) מעל 'לנו ולבנינו' נקוד: 'י"א נקודות', ויעוין בפרש"י ע"כ, ואפ"ל בדרך רמז. דענינו של: 'אחד עשר' הוא ענין של בירור והעלאת הניצוצות, וכמובא ע"כ בענין 'פרשת הקטורת'. וזהו בכאן: 'הנסתרות והנגלות' - ענין של בירור.

"בפיך ובלבבך לעשותו" (ל יד) 'בפיך' - ר"ת וס"ת 'כ"ב' - כנגד כ"ב אותיות הא"ב, דזה מרומז ב'בפיך'. ובלבבך - ר"ת וס"ת 'כ"י' - 'יראת אלוקים' - דדבר המסור ל'לב', נאמר בו: 'ויראת מאלוקיך' (ב"מ נח:). 'לעשותו' - ר"ת וס"ת 'ל"י' הרומזים על ה'צדיקים' (סוכה מה:). דבכוחם אנו יכולים לעשות ולקיים, דהם אשר מנחילים לנו את התורה, וכדברי המשנה (אבות א:): 'משה קיבל תורה מסיני ומסרה ליהושע' וכו'.

"בפיך ובלבבך לעשותו" (ל יד) אפ"ל ע"פ דבריהם (ע"ז י"ט): 'ליגרס איניש והדר ליסבר'. וזהו 'בפיך' - בריש. והדר: 'בלבבך', וענין ה'בנה בלב', הוא ברש"י (ברכות סא). 'ומנין שהלב מבין שנאמר' (ישעיהו ו) 'ולבבו בינן'. ובתיקוני זוהר' (ז:). 'בינא ליבא ובה הלב מבין'.

"הן קרבו ימין למות" (לא יד) אפ"ל בהדגשו של 'היום', ע"ד הכתוב באברהם: 'ואברהם זקן בא בימים' דהגיע עם כל ימיו, לכך הדגיש בכאן 'ימין'. ובדברי האר"י (ספר הלקוטים בראשית כז) על ימי האדם: 'ידוע כי הימים הם נבראים יוש בהם ממש, והם כמו מלאכים ויותר עליונים וחשובים מהם, כמו שאומר הכתוב (תהלים קלט): 'ימים יוצרו'. וכן (בראשית מז) 'ויקרב ימי ישראל' - 'ויקרב ימי דוד' (מלכים א ב).

ולמדנו ליראה את ה' אלוהים כל הימים אשר אתם חיים על האדמה' (בראשית כז) נראה החיבור בין 'לימוד התורה' לארץ ישראל'. ובדבריהם (קידושין מט:): 'י' קבין חכמה ירדו לעולם ט' נטלה ארץ ישראל', וכן הוא במדרש (ב"ר טז): 'וזהב הארץ ההיא טוב מלמד שאין תורה כתורת ארץ ישראל, ולא חכמה כחמת ארץ ישראל'.

"כי אין אלוהי בקרבי מצאוני הרעות האלה" (לא יז) מחוסר אמונה באים אלו הצרות. בשיחות הר"ן: 'מי שיש לו אמונה חיינו חיים'. וזהו: 'אין אלהי' בגימטריא 'אמונה' (עם האותיות) דחסר לו באמונה.

"ועתה כתבו לכם את השירה הזאת" (לא יט) בדברי המגלה העמוקות' מקשר מצוה אחרונה זו של 'כתיבת ספר תורה ולרבות בתורה', למצוה הראשונה בתורה של: 'פרו ורבו'. ואפ"ל ע"פ המובא ב'ליקוטי מוהר"ן' (ז ב) עה"פ: 'לא תוהו בראה לשבת יצרה' שצריכים ליישב את העולם, שיהיה מיושב מבני דעה שיוצעים את ה'. ולפי דבריו אלו, מקושרים ב' מצוות אלו כחד. דהתכלית של 'פרו ורבו' הוא עבור 'התורה'.

זוהלים ורועדים
אומרים בסדר פליחותנו:
נבנים רעדה זו בליבנו, יכופר עונותינו ונתקרב לאבינו...

